

10.Старостіна О.А. Сучасні технології підготовки маркетологів в Україні.// Маркетинг в Україні. – 2007. - №5. – С. 68-70.

В статье проводится анализ особенностей профессионального общения будущих маркетологов. Обосновано необходимость использования инновационных технологий в обучении будущих маркетологов деловой коммуникации. Осуществлена характеристика личностных, профессиональных свойств, специальных знаний, умений и способностей, что определяют успешность профессиональной деятельности специалиста с маркетинга. Определяется влияние практических занятий с профессионально ориентированных, специальных и гуманитарных учебных дисциплин на формирование коммуникативных речевых профессиональных умений студентов. Формирование умений и навыков делового общения у студентов ВУЗ рассматривается как часть их профессиональной подготовки.

Инновационные технологии, коммуникативные умения, профессиональное общение, маркетолог.

The article analyses the peculiarities of professional communication for future marketers. The necessity of using innovative technologies in training future professionals of business communication. Made characteristic of personal, professional properties, special knowledge, skills and abilities determining the success of the professional activity of a marketing specialist. It turns out the influence of a practical training on professionally oriented, special and humanitarian subjects in formation of the verbal communication skills of students. - Experience and skills of business communication at the students of University is considered as a part of their professional training.

Innovative technologies, communication skills, professional communication, marketing Manager.

УДК 377

АКТИВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

**Н. С. Журавська, доктор педагогічних наук
О.В. Шелевер, Ю.С. Ісечко**

Розглянуто вплив активізації діяльності студентів заняттях зі спеціальних дисциплін на ефективність навчання . Розкрито тенденції, що відбуваються у професійній підготовці сучасних фахівців з урахуванням перспектив ринку праці.

Активізація, діяльність, лекції, практичні заняття, методика навчання, професійна підготовка.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Як відомо, з метою активізації уваги, розумової діяльності студентів на заняттях застосовуються різноманітні способи і прийоми.

Активна пізнавальна діяльність повинна бути організована з самого початку заняття. Активність студентів на наступних етапах лекції багато в чому залежить від того, як організована її діяльність на початку занять, від того, як зуміє викладач з перших же слів опанувати їх увагою, захопити темою. Якщо, входячи в аудиторію, викладач «не бачить» студентів, не встановлює з ними контакт, не зверне увагу на те, як вони підготовлені до заняття, не назве тему і план лекції, то такий початок заняття не організує студентів на серйозне ставлення до теми і не викличе інтересу у багатьох студентів; «саме на таких лекціях найчастіше можна спостерігати читання романів деякими студентами, переклади з англійської, рішення задач, а іноді - повне неробство». Початок будь-якого заняття вимагає чіткої організації, вимогливості, глибокого продумування кожного структурного елементу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зауважити, що вища аграрна освіта країн Європейського Союзу має великий потенціал і стоїть на шляху поєднання наукових відкриттів у галузі сільського господарства з педагогічними інноваціями в академічних і галузевих вищих навчальних закладах. З цього приводу доцільно навести думку Б. Саймон про кризу в освіті, який ще в 1985 р. писав: «Нині.. є всі підстави говорити про кризу освіти, бо науково-технічна революція, пришвидшивши соціальні процеси, не змогла залучити до процесу змін систему освіти» [5]. Основним напрямком підвищення професіоналізму працівників аграрної освіти є забезпечення відповідного рівня підготовки фахівців сільського господарства, впровадження у викладацьку діяльність рекомендацій педагогічної науки, відмовлення від застарілих стереотипів, морально-застарілих способів, методик і систем навчання. Спостереження показують, що багато студентів навчаються далеко не в повну міру своїх можливостей. Пояснюється це частково тим, що викладачі не завжди застосовують форми і методи навчання, що сприяють підвищенню активної пізнавальної роботи студентів. Хоча самі студенти (особливо студенти перших курсів) не виявляють належної уваги навчального процесу.

У результаті досліджень вчених виявлено, що загальноосвітня діяльність мотивується пізнавальними інтересами більше 40% студентів першого курсу. У значної частини 50% учнів немає інтересу до змістовної сторони професійних знань. Теоретичні пізнавальні інтереси, як самоціль, спостерігаються серед студентів лише в 3% випадків [5].

Думка про те, що студент повинен бути активний у навчанні, відома в педагогіці з давніх часів. Ще Сократ спонукав своїх учнів до активного засвоєння знань шляхом постановки навідних питань (звідси сократичний метод проведення бесіди). З тих пір педагоги часто поверталися до про-

блеми активності учнів. У сучасній педагогіці загальноосвітньої школи багато дослідників присвятили свої роботи цієї проблеми (А. М. Арсеньєв, М. Д. Гончаров, М. А. Данилов, І. Я. Лернер, М. І. Махмудов, Н. А. Половнікова, М. М. Скаткін та інші).

Однак дана проблема досліджена ще недостатньо. Нерозробленість проблеми активізації, розвитку творчої активності студентів є однією з головних причин того, що в періодичній пресі, методичних посібниках, офіційних документах вказувалося на недоліки навчання студентів.

Викладачам технікумів, коледжів важливо удосконалювати та розробляти нові методики проведення занять.

Мета статті - розкрити вплив активізації діяльності студентів на заняттях зі спеціальних дисциплін .

Виклад основного матеріалу. Особливе значення у вирішенні проблеми активізації навчальної діяльності студентів набуває подальше вдосконалення форм і методів навчання в напрямку активізації пізнавальної діяльності студентів. Психологів, педагогів та викладачів постійно хвилювало питання про те, якими шляхами, методами досягається засвоєння знань, як розвивати творчу активність учнів. Тому в процесі розвитку педагогіки та практики навчання дослідники копітко відбирали і перевіряли найбільш ефективні форми, методи, прийоми та засоби навчання.

Однак це не означає, що всі заняття проходили і проводяться лише на рівні пасивної діяльності студента. Загальновідомо, що викладачі володіють глибокими знаннями за фахом, багато хто має велику практику навчання, виховання молоді. Слід додати, що більшість викладачів є хорошими лекторами, майстрами педагогічної справи. В даний час у кожному навчальному колективі є викладачі, які чудово володіють майстерністю викладання. Безумовно, все це - результат тривалої, цілеспрямованої роботи кожного викладача. Ефективні способи і прийоми ними відбираються, накопичуються в процесі тривалих пошуків, часто методом проб і помилок.

Вчені-педагоги, критично аналізуючи форми і методи навчання, відзначають, що методика навчання часто спирається на відтворюючу діяльність студента, на запам'ятовування певного кола фактичного матеріалу. Звичайно, є студенти, які в навчальній роботі проявляють високу активність і, беручи участь у науковій роботі, розвивають свої творчі здібності. Вони не обмежуються слуханням і конспектуванням лекції або читанням лише сторінок названого підручника. Їх аудиторна і позааудиторна навчальна робота характеризується самостійним вивченням конспекту лекцій, читанням додаткової літератури, умінням самостійно мислити, пошуком нових способів вирішення завдання. Ці студенти прагнуть глибше зрозуміти не тільки зміст матеріалу, а й способи добування нових знань, самі беруть активну участь у науковому пошуку. Однак, на жаль, є чимало студентів, які займаються тільки на «задовільно». Вони часом сумлінно відвідують лекції, виконують практичні завдання, але при цьому не проявляють особливої активності і творчості [4].

Навчання спеціальних дисципліни повинно здійснюватись на рівні сучасного стану науки і техніки з використанням методів активного навчання. Методика навчання повинна бути доступною для сприйняття студентами.

Під час проведення теоретичних та практичних занять необхідно широко використовувати зразки приладів, плакати, слайди, стенди, відеоматеріали. Досвід показує, що доцільно застосовувати енергійну форму заняття і дуже важливо урізноманітнити вступну частину різними прийомами.

Як відомо, початок лекції (та інших занять) може бути організовано по-різному: 1) зв'язок теми даної лекції з вмістом минулого заняття (викладач, нагадуючи одне з основних питань минулої лекції, прокладає місток-перехід до нової теми), 2) підкреслення значення теми лекції для майбутньої діяльності студента, для практики; 3) студенти вводяться у цікавий світ пошукових робіт викладача, де вказується гіпотеза, складність проблеми, який аспект цієї проблеми буде предметом сьогоднішнього обговорення, 4) дається цікава історична довідка, що показує передісторію даної теми чи довідка про осіб, що працюють над цією темою, 5) ставиться цікавий, захоплюючий питання або завдання, вирішення якої присвячується дана лекція [3].

Читання лекції доцільно починати з привабливого факту, прикладу, постановки життєвого завдання, пізнавального питання.

Активність студентів, їх інтерес до досліджуваного матеріалу, розвинений на початку лекції, повинні бути підтримані до кінця заняття. В основній частині лекції виправдовують себе такі прийоми активізації [1] :

1) зіштовхування думок різних авторів, дослідників даної проблеми. У процесі викладу окремих теоретичних положень викладач наводить думки різних вчених, показуючи на розбіжність в їхніх підходах до вирішення даного питання. В одному випадку педагог на цьому ж занятті висловлює свою думку з цього питання, обґрунтовує правильність і навпаки, неточність того чи іншого підходу, а в іншому - залишає це питання для самостійного про судження самими студентами, а на одному з чергових занять знову повертається до цього питання, перевіряє правильність його рішення студентами. Матеріал лекції буде прийнятий з інтересом у тому випадку, якщо лектор розповість і про досягнення, і про труднощі; викладе надії і сумніви;

2) викладач з того чи іншого питання робить висновок не до кінця, тобто розглянувши основні відомості показавши напрямок вирішення питання, завдання дає можливість самим студентам зробити висновки узагальнення. Іноді лекція спеціально будується таким чином, що вона переривається на найцікавішому місці, при розборі самого захоплюючого положення, а обговорення матеріалу триває на наступній лекції.

3) встановлення контакту з аудиторією: використання елементів бесіди, постановка питань. В особливо складних місцях лекції можуть бути поставлені питання: «Вам зрозуміло, звідки вийшло ...?», «Вам зрозуміло чому ...?», «Ви зрозуміли, яким саме чином ...» тощо. Такі питання особ-

ливо доцільні на лекціях »семінарах, практичних заняттях, консультаціях. Процес активізації буде тим продуктивніше, чим вище майстерність викладача, бо педагогічна майстерність складається з безлічі елементів, серед яких важливе місце займає вміння активізувати пізнавальну діяльність студентів, організувати їх творчі здібності [5].

Поряд з текстовим матеріалом лектор для більшої переконливості повинен підготувати наочні посібники до майбутньої лекції. Зображення або діаграми за декілька секунд пояснять те, на виклад чого необхідно було б згаяти не менше години. Необхідно підібрати до лекції матеріал, котрий допоможе слухачу зрозуміти основну думку лекції - карти, схеми, креслення, графіки, таблиці, плакати, ілюстрації, фотографії, зразки, макети, моделі, слайди. Зрозуміло, переконувати і доводити лектор буде словом, але дуже корисно все це підтвердити наочно.

Аудиторія краще засвоює основні положення лекції, глибше зацікавиться викладеними проблемами. Сміліше слід звертатися і до використання технічних засобів навчання. З розвитком науки і техніки з'явилися можливості передавати інформацію у системі викладач-студент з використанням телевізійної техніки (телевізори, відеокамери, відеомагнітофони). Таку інформацію називають відеоінформацією. Відповідно до способів та пояснення навчального матеріалу, засоби відеоінформації можна умовно поділити на 3 групи: перша це система взаємозв'язаних і логічно закріплених кадрів (блоків) відеоінформації, яка подається у статиці. Тобто статичні засоби відеоінформації. Як правило у статиці з елементами доповнень подається відеоінформація для уточнення таблиць, графіків, схем, діаграм, малюнків тощо.

При цьому зміст кадрів може містити окремий текстовий матеріал з різними позначеннями; друга - це система взаємозв'язаних і логічно закінчених кадрів відеоінформації, за допомогою яких подаються явища та процеси, основною особливістю яких є динамічність прояву у розкритті та поясненні їх сутності. Тобто динамічні засоби відеоінформації; третя - це система взаємозв'язаних і логічно закінчених кадрів відеоінформації, за допомогою яких подається і пояснюється навчальний матеріал з комплексним використанням екранних і звукових явищ та процесів, що вивчаються. Такі засоби відеоінформації називають відеофільмами. Цінність їх у тому, що на окремих етапах одержання знань вони можуть частково замінити викладача, оскільки подають навчальну інформацію, яку мав би подати сам викладач.

Наприклад, при проведенні заняття з дисципліни «Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва» викладач пропонує студентам форму лекції – лекція з розбором конкретних ситуацій.

Викладач акцентує увагу студентів на ключових поняттях, відповідь на які активізують їх знання (ключові поняття: виробничі ситуації, конкретні ситуації, мікроситуації).

Викладач наголошує, що лекція з розбором конкретних ситуацій формою схожа на лекцію-дискусію, проте, на обговорення викладач ставить не запитання, а конкретну ситуацію. Ситуація представляється усно

або у короткому відеозаписі. Тому виклад її повинен бути коротким, але містити достатню інформацію для оцінки характерного явища та обговорення. [1].

Студенти аналізують і обговорюють ці мікроситуації спільно, всією аудиторією. Викладач прагне активізувати діяльність студентів, ставлячи запитання до окремих студентів, представляє різні думки, щоб розвинути дискусію, прагнучи направити її в потрібний напрям. Потім, спираючись на правильні вислови та аналізуючи неправильні, ненав'язливо, але переконливо підводить студентів до колективного висновку або узагальнення. Проаналізувати конкретні ситуації враховуючи свій власний досвід при проходженні технологічної практики в базовому господарстві. Для закріплення матеріалу викладач пропонує студентам дати відповіді на запитання, використовуючи при цьому інтерактивну вправу «Мікрофон» [2].

Висновки. Таким чином, з урахуванням особливостей змісту досліджуваного матеріалу, особливостей складу слухачів, умов проведення занять та інших чинників, викладач може урізноманітнити початок лекцій, активізувати увагу студентів з перших же хвилин заняття. Слід зазначити, що коли викладач застосовує, наприклад, докладне повторення матеріалу на минулій лекції або відразу ж приступає до обговорення матеріалу надмірної складності, спостерігається спад уваги і активності студентів. Тому доцільні лише ті прийоми, які поступово мобілізують увагу слухачів і сприяють подальшому розвитку і підтримці активності.

Актуальними напрямами подальшої розробки окресленої проблеми є розробка та впровадження нових форм і методів активізації діяльності студентів зі спеціальних дисциплін.

Список літератури

1. Журавська, Н.С. Методологія і методика навчання спеціальних дисциплін : [монографія] / Н.С. Журавська. - Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. - 360 с.
2. Журавська, Н.С. Курс лекцій з дисципліни „Теорія і методика професійного навчання” [методичний посібник] / Н.С. Журавська. - Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. - 248 с.
3. Лозова, В.І. Пізнавальна активність школярів: Спецкурс із дидактики [Текст]: навч. посібник / В.І. Лозова. – Х.: Знання, 1990. – 78 с.
4. Махмутов, М.І. Проблемне навчання. Основні питання теорії [Текст]: підручник / М.І. Махмутов. – М.: Педагогіка, 1990. – 368 с.
5. Нечаев В. Я. Факторы и парадигмы Болонского процесса / В. Я. Нечаев // Экономика образования. – 2013. – № 2. – С. 12–22.

Рассмотрено влияние активизации деятельности студентов на занятиях по специальным дисциплинам на эффективность обучения. Раскрыты тенденции, происходящие в профессиональной подготовке современных специалистов с учетом перспектив рынка труда.

Активизация, деятельность, лекции, практические занятия, методика обучения, профессиональная подготовка.

The influence of the revitalization of students in the classroom with special disciplines on the effectiveness of training. Reveals trends that occur in the training modern specialists from the perspectives of the labor market.

Activation, activities, lectures, workshops, training methodology, training.

УДК 172 (085)

ПРО ВИМОГИ ДО МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

І.В. Зайченко, доктор педагогічних наук

У статті подана узагальнена модель сукупності якостей, необхідних викладачеві вищого навчального закладу, детальніше проаналізовані вимоги до його духовних якостей (любов до людей, порядність, інтелігентність, чесність, сумлінність, мужність, шляхетність, скромність, незалежність, гідність, совість, милосердя, справедливість) та поведінки (звичливість, терпимість, урівноваженість, чуйність, уважність, доброзичливість, доброта, тактовність, привітність, привабливий зовнішній вигляд)

Викладач вищого навчального закладу, модель якостей, духовні якості, поведінка, вимоги до моральних якостей і поведінки

Суперечливі явища сучасної соціально-економічної української дійсності впливають на життя й діяльність викладача вищої школи. Однак від результатів його діяльності, його інтелектуального пошуку й світовідчуття значною мірою залежить доля не тільки вищої освіти, але й країни в цілому.

Сучасний викладач – це людина, що здійснює діяльність у навчанні, вихованні, розвитку потенціалу студентів, веде активну науково-дослідну роботу, бере участь в управлінні кафедрою й в інших видах організаційних робіт. Студенти потребують викладача, який володіє особистісним авторитетом, політичною зрілістю, розвиненими організаторськими здібностями, високою культурою поведінки, бездоганним знанням предмету й умінням зацікавити своїми знаннями.

Викладача вищого навчального закладу – це особистість, якій властиві конкретні якості, що є передумовою успішного здійснення її діяльності. На діяльність і результати роботи викладача впливають його темперамент, характер, тип особистості, обрані ним технології й методики навчання, а також його авторитет для студентів. Бути прикладом для студентів в одязі, вчинках, словах, приватному й громадському житті дуже не просто. Не можна забувати, що якщо студенти засумніваються в моральних якостях викладача, якщо вони перестануть вірити його словам, якщо стануть підозрювати його в нечесності, він не зможе бути для них авторитетом.